

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. balandžio 1 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko (kolegijos pirmininkas), Arūno Dirvono (pranešėjas) ir Mildos Vainienės, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Grantu Arthuro Gochino (Grant Arthur Gochin) apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. kovo 27 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo Grantu Arthuro Gochino (Grant Arthur Gochin) skundą atsakovui Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui dėl rašto panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas Grantas Arthuras Gochinas (toliau – ir pareiškėjas) į teismą kreipėsi su skundu, prašydamas panaikinti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – ir atsakovas, Centras) 2018 m. liepos 18 d. raštą Nr. 14R-52 „Dėl informacijos pateikimo“ ir įpareigoti atlikti administracinę procedūrą pagal pareiškėjo pateiktą 2018 m. birželio 15 d. užklausą ir jos prieduose esančius dokumentus – atlikti tyrimą, pakeisti istorinę išvadą dėl Jono Noreikos veiklos, o pakeistą išvadą paviėšinti interneto svetainėje www.genocid.lt.

2. Pareiškėjas paaiškino, kad atsakovas 2015 m. liepos mėnesį, o vėliau ir 2015 m. spalio mėnesį parengė išvadą apie Joną Noreiką ir ją publikavo savo interneto tinklalapyje. Pareiškėjo įsitikinimu, atsakovo pateiktos išvados apie Jono Noreikos veiklą yra klaidinančios. Todėl jis kreipėsi į atsakovą, prašydamas įvertinti argumentus, pateikiamus dokumentus ir pakeisti oficialią istorinę išvadą apie Joną Noreiką. Pareiškėjas atsakovo prašę paaiškinti, kuo remiantis padarytos išvados apie Jono Noreikos veiklą. Pareiškėjo teigimu, atsakovas ginčijamame 2018 m. liepos 18 d. rašte neaptarė nė vieno iš dokumentų, kuriuos pareiškėjas jam pateikė kartu su prašymu pakeisti istorinę išvadą, į užklausą iš esmės nebuvo atsakyta. Nurodė, kad atsakovas selektyviai pasirinko atsakymo temas, išvengė esminių pareiškėjo užduotų klausimų, pateikta informacija pagrįsta tik prielaidomis, ji neatitinka tikrovės. Pareiškėjo teigimu, Centro pateikiamas istorinių aplinkybių interpretavimas ir

aiškinimas yra neobjektyvus. Atsakovas ginčijamame rašte nepasisakė dėl pareiškėjo pateiktų įrodymų dėl Jono Noreikos veiklos, nutylėjo svarbias aplinkybes apie vieną ar kitą įvykį, jo veiklą vertino fragmentiškai, vertinime neatsispindi bendra istorinių aplinkybių visuma, nepasisakoma dėl Jono Noreikos ryšių su kitais Lietuvos aktyvistų fronto (toliau – ir LAF) nariais. Atsakovas ginčijamame rašte nepateikė argumentų, objektyviai pagrindžiančių jo poziciją dėl pareiškėjo keliamų klausimų. Taigi atsakovas nevykdė jam nustatytų uždavinių, veikė priešiškaį įstatymo nustatytiems tikslams.

3. Atsakovas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras atsiliepime į pareiškėjo skundą prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

4. Atsakovas paaiškino, kad pareiškėjas neturi teisinio suinteresuotumo ginčyti Centro pateiktą informacinio pobūdžio 2018 m. liepos 18 d. raštą Nr. 14R-52, kuriame pateiktas Centro vertinimas. Ginčijamame rašte nurodyta informacija niekaip nedaro įtakos pareiškėjo teisėms bei pareigoms. Skundžiamas Centro raštas nelaikytinas individualiu teisės aktu, todėl negali būti ginčo administraciniame teisme objektas. Pareiškėjo nesutikimas su informacinio pobūdžio rašto turiniu yra subjektyvaus pobūdžio aplinkybė, kuri savaime nelemia to rašto teisėtumo ir pagrįstumo.

5. Teigė, kad atsakovas, išsamiai išnagrinėjęs pareiškėjo rašte nurodytas aplinkybes ir jų pagrindu suformuluotus J. Noreikos veiklos vertinimus, skundžiamu 2018 m. liepos 18 d. raštu informavo pareiškėją, kad atsakovas jo pateiktoje medžiagoje nerado duomenų, dėl kurių galėtų iš esmės pakeisti išvadą dėl Jono Noreikos. Ginčijamame rašte atsakovas nuodugnai ir argumentuotai atsakė į pareiškėjo keltus klausimus, motyvuotai pasisakė dėl jo suformuluotų prielaidų ir kategoriškų išvadų, taip pat – ir dėl J. Noreikos veiklos. Atsakovas ne vieną kartą išsamiai nagrinėjo pareiškėjo minimas aplinkybes, jo nurodytus šaltinius ir jo kvestionuojamą išvadą priėmė remdamasis turimais (objektyviai egzistuojančiais) šaltiniais, vadovaudamasis tokioms išvadoms priimti istorijos mokslui būtinomis metodologijomis.

6. Pažymėjo, jog atsakovas negali pareiškėjo inicijuoto tyrimo ir jo išvadų laikyti mokslinėmis ir objektyviomis dėl to, kad, pirma, jos nėra realizuotos istoriografinių prieigų principu, antra, jos kritikuotinos istorinių tyrimų metodologijos požiūriu, trečia, jų, kaip mokslinių, nėra patvirtinę istorijos mokslo specialistai, dirbantys mokslo įstaigose, ketvirta, tyrimą atlikę tyrėjai Andrius Kulikauskas ir Evaldas Balčiūnas akademinuose sluoksniuose nėra žinomi kaip profesionalūs istorikai, penkta, kai kurios pareiškėjo daromos išvados sietinos ne su mokslu ir tikrove, o su okupacinių laikotarpių propagandine dezinformacija.

II.

7. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019 m. kovo 27 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą.

8. Teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 2 straipsnio 1 dalies, 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto c, d, h papunkčių, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas, VAI) 2 straipsnio 14 ir 15 dalių, 15 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktų, 19 straipsnio 1 dalies, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – ir Taisyklės), 4, 25 punktų nuostatomis.

9. Teismas, įvertinęs pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimosi turinį bei šiame rašte užduodamus klausimus Centrai, padarė išvadą, kad toks kreipimasis laikytinas prašymu VAI 15 straipsnio 1 dalies 5 punkto prasme, o ne skundu, kurio pagrindu turėtų būti pradama ir

vykdoma administracinė procedūra. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjas 2018 m. birželio 15 d. raštu Centrai „Užklausa dėl Jono Noreikos nusikaltėlių gaujos“ kelia klausimus dėl Jono Noreikos veiklos ir siekia paaiškinti, kodėl ši veikla vertinama taip, kaip išdėstyta Centro 2015 m. spalio mėn. išvadoje, ir nori, kad Jono Noreikos veikla būtų vertinama priešingai, t. y. kad jis būtų laikomas asmeniu, prisidėjusiu prie Holokausto vykdymo Lietuvoje. Pareiškėjas 2018 m. birželio 15 d. kreipimesi nenurodo argumentų, kaip tai pažeidžia jo asmenines teises, nedetalizuoja, kaip Centro pateikiamos išvados apie Joną Noreiką daro įtaką jo teisėms bei pareigoms, tačiau pateikia klausimus (taip pat ir hipotetinio pobūdžio) apie Jono Noreikos veiklos vertinimą ir išreiškia savo įsitikinimą, kad Centro vertinimas, atspindintis 2015 m. spalio mėnesį paskelbtose išvadose, yra neteisingas. Todėl, įvertinęs pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimosi turinį, teismas padarė išvadą, kad tokiu raštu siekiama ne asmeninių teisių ar interesų gynimo, o informacijos ir atitinkamos Centro pozicijos keliamu klausimu pateikimo, taip pat juo išreiškiamą kritiką dėl Centro pateikiamos pozicijos dėl Jono Noreikos veiklos vertinimo. Teismui nebuvo pagrindo tokio pareiškėjo ginčijamo Centro 2018 m. liepos 18 d. rašto vertinti asmeninių teisių ar interesų pažeidimo aspektu, nes ginčijamu atsakymu yra tik pateikiama informacija, nuomonė, pareiškėjo nurodomų aplinkybių vertinimas.

10. Nors pareiškėjas teigė, kad Centras 2018 m. liepos 18 d. raštu atmesdamas prašymą dėl istorinės išvados pakeitimo, neaptaria nė vieno iš jo pateiktų istorinių dokumentų, selektyviai pasirinkdamas atsakymo temas ir išvengdamas pagrindinės temos – Jono Noreikos ir Lietuvos aktyvistų fronto vaidmens Žemaitijos žydų žudynėse, teismas su tokiais pareiškėjo teiginiais nesutiko. Vertindamas ginčijamo 2018 m. liepos 18 d. rašto turinį teismas nusprendė, kad atsakovas pateikia poziciją būtent dėl Jono Noreikos veiklos Žemaitijoje ir jo galimos įtakos žydų masinėse žudynėse. Teismas nurodė, jog vertindamas LAF ir Jono Noreikos vaidmenį, atsakovas ginčijamame sprendime tiesiogiai nurodė, kad nesutinka, jog J. Noreikai, jo vadovaujamai Telšių LAF organizacijai tenka pagrindinis iniciatorių, organizatorių ir vykdytojų vaidmuo, paaiškino, kad tokio vertinimo priežastys pareiškėjui pateiktos ir ankstesniuose atsakymuose pagal pareiškėjo paklausimus.

11. Teismas pastebėjo, kad Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas yra išsamus, detalus, jame aptariami visi pagrindiniai pareiškėjo klausimai dėl Jono Noreikos veiklos, pateikta Centro pozicija dėl pareiškėjo nurodomų argumentų, susijusių su Jono Noreikos asmenine ir darbinės veiklos įtaka žydų žudynėms. Centro 2018 m. liepos 18 d. rašte išdėstyta pozicija yra aiški, pateikiami konkretūs Centro dėstomų argumentų pagrindai, t. y. istorinių tyrimų, archyvų duomenys, istorinis aplinkybių kontekstas, mokslinių straipsnių ištraukos. Teismui nebuvo pagrindo sutikti su pareiškėjo nurodomais teiginiais, kad Centro atsakymai pateikti selektyviai pasirenkant atsakymo temas, iš ginčijamo rašto turinio matyti, kad Centras pateikė visapusišką poziciją dėl Jono Noreikos veiklos. Pažymėta, kad Centras ginčijamame atsakyme patvirtino aplinkybę, jog Jono Noreikos veikla negali būti vertinama vienareikšmiškai, tačiau nėra patvirtintų duomenų, jog pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. rašte nurodytos išvados būtų laikomos teisingomis.

12. Teismas nagrinėjamu atveju neturėjo pagrindo daryti išvadą, kad ginčijamame Centro rašte pateiktas vertinimas buvo nepakankamas, neišsamus ar nemotyvuotas. Priešingai, nustatytos aplinkybės ir Centro 2018 m. liepos 18 d. atsakyme pateikti duomenys atskleidė, kad Centras atidžiai ir išsamiai įvertino pareiškėjo nurodomus pastebėjimus, atsakė į jo užduotus klausimus, pateikė poziciją dėl išreikštos kritikos apie Jono Noreikos veiklą ir tokią savo poziciją grindė faktiniais duomenimis bei dokumentais. Dėl pareiškėjo pateiktų Telšių apskrities viršininko ir Telšių burmistro pasirašytų archyvinių dokumentų atsakovas ginčijamame 2018 m. liepos 18 d. rašte paaiškino, kad visų potvarkių, susijusių su žydų

diskriminacija, getais, turtu, kilmė sietina su vokiečių okupacinės valdžios įstaigomis. Dėl pareiškėjo nurodomos A. Bubnio knygos Centras teigė, jog rašant knygą nebuvo keliamas uždavinys iširti sukilimo santykį su Holokaustu. Dėl kitų pareiškėjo pateiktų mokslininkų išvadų, mokslinių straipsnių atsakovas taip pat pasisakė ir kiekvienu klausimu nurodė savo vertinimą. Teismas papildomai pastebėjo, kad atsakovo atsakymo išsamumo aspektu vertinami tik tie rašytiniai dokumentai ir įrodymai, kurie atsakovui buvo pateikti kartu su 2018 m. birželio 15 d. kreipimusi. Be to, atsakovas rašytiniuose paaiškinimuose nurodė, kad visi šie pareiškėjo pateikti archyviniai dokumentai, spaudos ištraukos, moksliniai straipsniai Centrai jau buvo žinomi ir vertinami priimant išvadą apie Jono Noreikos veiklą dar 2015 m. spalio mėnesį. Teismas laikė, kad Centras pakankamai išsamiai įvertino pareiškėjo pateiktus rašytinius įrodymus.

13. Vertindamas paties pareiškėjo į nagrinėjamą administracinę bylą pateiktus archyvinius duomenis bei kitus rašytinius įrodymus, teismas pažymėjo, kad teismas negali perimti Centro nustatytų funkcijų ir įgaliojimų, teismas pats viešojo administravimo funkcijos vykdant teisingumą neatlieka. Būtent Centras analizuoja ir apibendrina medžiagą apie pasipriešinimo okupaciniams režimams procesus ir dalyvius, skelbia mokslinę, informacinę, analitinę medžiagą, fiksuoja genocido ir Lietuvos gyventojų persekiojimo faktus ir represijų vykdytojus, teikia medžiagą apie konkrečius genocido vykdytojus.

14. Be to, teismas pažymėjo, kad Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas atitinka ir reikalavimus, įtvirtintus VAĮ 8 straipsnio 3 dalyje, t. y. jis pasirašytas Centro generalinės direktorės, priimtas nepraleidus Taisyklių 25 punkte nurodyto 20 darbo dienų termino, todėl nebuvo pagrindo teigti, kad ginčijamas Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas Nr. 14R-52 neatitinka atsakymui keliamų reikalavimų pagal Taisyklių 4 punkto ar VAĮ 8 straipsnyje įtvirtintas nuostatas.

15. Teismas konstatavo, kad pareiškėjo ginčijamas Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas Nr. 14R-52 atitinka teisės aktų reikalavimus, teismas, vadovaudamasis pareiškėjo nurodytais ar kitais motyvais, neturėjo pagrindo jį panaikinti, todėl toks skundo reikalavimas netenkintas. Atmestas kaip nepagrįstas ir išvestinis pareiškėjo skundo reikalavimas įpareigoti atlikti administracinę procedūrą pagal pareiškėjo pateiktą 2018 m. birželio 15 d. užklausą ir jos prieduose esančius dokumentus. Kadangi nagrinėjamu atveju pareiškėjo skundas netenkintas, jis neįgijo teisės reikalauti iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

III.

16. Pareiškėjas Grantas Arthuras Gochinas apeliaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. kovo 27 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą, tenkinti pareiškėjo skundą.

17. Pareiškėjas mano, kad jo teismui pateikti įrodymai buvo nepagrįstai nevertinti teismo. Būtent šie dokumentai sudaro bylos esmę ir juose esančios informacijos sugretinimas su informacija, pateikta Centro išvadoje dėl Jono Noreikos veiklos, nulemia sprendimą dėl įpareigojimo Centrą pakeisti išvadą. Pareiškėjas pažymi, kad teismas posėdžių metu išklaušė šalių paaiškinimus dėl istorinių bylos aspektų, teikė klausimus šalims, prijungė papildomus pareiškėjo teiktus istorinius dokumentus, tačiau sprendime dėl jų nepasisakė, taip išvengdamas bylos nagrinėjimo iš esmės. Pareiškėjo nuomone, teismas, atsisakydamas vertinti byloje esančius įrodymus ir dėl jų nepasisakydamas, pažeidė Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 80 straipsnio, 86 straipsnio 2 dalies, 87 straipsnio 4 dalies 2 ir 3 punktų, 3 straipsnio nuostatas.

18. Pareiškėjo nuomone, teismas netinkamai aiškino VAĮ 15 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktus. Nors pareiškėjo „Užklausa dėl Jono Noreikos nusikaltėlių gaujos“ ir surašyta klausiamąja forma bei išreiškia kritiką Centrai dėl šios institucijos veiklos, negali būti laikoma prašymu dėl informacijos suteikimo todėl, kad šio dokumento rezoliucinėje dalyje yra nedviprasmiškai prašoma pakeisti Centro parengtą dokumentą – „Istorinę išvadą dėl Jono Noreikos veiklos II pasaulinio karo metais“. Pareiškėjo prašymas yra grindžiamas ne jo įsitikinimais, kaip sprendime nurodo teismas, o Centrai teiktais dokumentais ir dokumentuotų faktų visumos vertinimu. Pareiškėjo kreipimasis į Centrą buvo dėl istorinės išvados pakeitimo ir būtent taip šį kreipimąsi suprato Centras.

19. Pareiškėjas sutinka, kad jis nedetalizuoja, kaip Centro pateikiamos išvados apie Joną Noreiką daro įtaką jo teisėms bei pareigoms, tačiau dėl šio skundo aspekto pareiškėjo neklausė nei Centras, nei teismas.

20. Pareiškėjas pažymi, kad teismas, nevertindamas pareiškėjo byloje pateiktų istorinių dokumentų, negalėjo konstatuoti, kad skundžiamas Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas yra išsamus.

21. Atsakovas Centras atsiliepime į apeliacinį skundą prašo atmesti pareiškėjo apeliacinį skundą. Taip pat prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas: 950 Eur už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą.

22. Atsakovas pažymi, kad administracinis teismas negali perimti atsakovo funkcijų ir įgaliojimų ir pats atlikti viešojo administravimo funkcijas vykdamas teisingumą. Tik atsakovas gali keisti istorinę išvadą, o teismas negali įpareigoti atsakovo ją pakeisti konkrečiu pareiškėjo prašomu būdu. Pirmosios instancijos teismas teisingai pažymėjo, kad istorinės išvados keitimas yra prilyginamas viešojo administravimo subjekto, t. y. atsakovo, funkcijai, todėl sprendime nepasisakė dėl visų istorinių argumentų, kuriuos nurodė pareiškėjas, vertinimo. Istoriniai argumentai teismo buvo analizuoti tik ta apimtimi, kuri sudarė ginčo esmę, t. y. ar skundžiamas atsakovo raštas yra teisėtas, išsamus, detalus ir visapusiškas. Atsakovo įsitikinimu, pirmosios instancijos teismas tinkamai įvertino pateiktus byloje įrodymus ir padarė pagrįstas bei teisingas išvadas. Pažymi, kad pareiškėjas teismui nepateikė jokių papildomų dokumentų (įrodymų), kurie būtų nežinomi Centrai rengiant istorinę išvadą apie Joną Noreiką.

23. Pirmosios instancijos teismas teisingai nurodė, kad pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimosi turinys atitinka prašymo formą, nes pareiškėjas siekė ne asmeninių teisių ar interesų gynimo, o informacijos ir atitinkamos Centro pozicijos keliamu klausimu, taip pat juo išreiškė kritiką dėl Centro pateikiamos pozicijos. Atsakovas pažymi, kad ir pats pareiškėjas apeliaciniame skunde nurodo, kad Centrai teikė užklausa, o ne skundą. Taip pat iš skundo Seimo kontrolieriui sprendžia, kad pareiškėjas to paties pobūdžio savo raštus Centrai atskirais atvejais vertina skirtingai.

24. Atsakovo teigimu, pirmosios instancijos teismas pasisakė ir išnagrinėjo, kaip atsakovo išvada pažeidžia pareiškėjo teises. Atsakovo manymu, pareiškėjo abstraktus teiginys, kad jo giminaičiai yra nukentėję nuo Holokausto, nepatvirtina, jog skundžiamas Centro raštas pažeidė pareiškėjo teises ar teisėtus interesus.

25. Atsakovo vertinimu, apeliaciniame skunde taip pat nurodomi argumentai, kurie nėra susiję su bylos esme. Atsakovas pabrėžia, kad visi pareiškėjo pateikti dokumentai yra vieši. Su pareiškėjo pateiktais dokumentais atsakovas susipažino, išanalizavo ir savo raštiškas išvadas bei komentarus pateikė į bylą. Atsakovo manymu, pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad Centras savo poziciją dėl visų pareiškėjo argumentų, susijusių su Jono Noreikos asmeninės ir darbinės veiklos įtaka žydų žudynėms, pagrindė konkrečiais argumentais.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

26. Byloje nagrinėjami pareiškėjo skundo reikalavimai dėl Centro 2018 m. liepos 18 d. rašto Nr. 14R-52 „Dėl informacijos pateikimo“ panaikinimo ir dėl įpareigojimo Centrą atlikti tyrimą pagal pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. užklausą ir jos prieduose esančius dokumentus.

27. **Pirmosios instancijos teismas, skundžiamame sprendime konstatavęs, kad pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimasis į Centrą laikytinas prašymu dėl įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimo asmenims, o ne skundu**, kurio pagrindu turėtų būti pradėdama ir vykdoma administracinė procedūra, ginčijamas Centro 2018 m. liepos 18 d. raštas Nr. 14R-52 yra išsamus, detalus, atitinka teisės aktų reikalavimus, **todėl, nesant pagrindo tenkinti pagrindinį reikalavimą dėl 2018 m. liepos 18 d. rašto panaikinimo, netenkintinas kaip nepagrįstas ir išvestinis pareiškėjo skundo reikalavimas įpareigoti atlikti administracinę procedūrą pagal pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. užklausą ir jos prieduose esančius dokumentus, pareikėjo skundą atmetė.**

28. Nesutikdamas su pirmosios instancijos teismo sprendimu, pareiškėjas padavė apeliacinį skundą, kuriame pirmiausia nesutinka su pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimosi vertinimu Viešojo administravimo įstatymo prasme.

29. Nagrinėjamo ginčo kontekste visų pirma primintina, kad **administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus** (ABTĮ 3 str. 1 d.). Viešasis administravimas – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas (Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 1 d., 5 str.). **Pažymėtina, viešųjų paslaugų teikimas, t. y. veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymų numatytas paslaugas (Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 18 d.), nepriskiriama viešajam administravimui, kaip jis suprantamas aptartų teisės aktų prasme.** Asmuo į viešojo administravimo subjektą dėl jo kompetencijai priskiriamos viešojo administravimo veiklos kreipiasi prašymu (*su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus (Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 14 d.) arba skundu (asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti*) (Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 15 d.). Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė (Viešojo administravimo įstatymo 14 str. 1 d.). Kaip nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 875 (ginčui aktuli nutarimo redakcija, galiojanti nuo 2017 m. lapkričio 23 d.) 1 ir 2 punktai, šiuo nutarimu patvirtintomis **Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis rekomenduojama vadovautis ir viešiesiems juridiniams asmenims**, neturintiems viešojo administravimo įgaliojimų, nagrinėjant prašymus ir skundus ir organizuojant asmenų aptarnavimą.

30. Centro veiklą reglamentuojantis, t. y. nustatantis jo uždavinius, funkcijas, teisinę padėtį, struktūrą ir darbo organizavimą, Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymas (ginčui reikšminga akto redakcija, galiojusi nuo 2018 m. balandžio 28 d. iki 2020 m. sausio 1 d.) nustato, kad **Centras yra valstybės įstaiga, tirianti** visas genocido bei kitų nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų apraiškas, 1920–1939 m. Vilniaus krašte okupacinio režimo vykdytą politiką bei pasipriešinimo jai procesus, Lietuvos gyventojų persekiojimą okupacijų metais, taip pat ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo okupacijoms procesus, SSRS vykdytą agresiją ir jos padarinius atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, inicijuojanti genocido organizatorių ir vykdytojų veiksmų teisinį įvertinimą. Centras koordinuoja kitų institucijų atliekamus šiuo įstatymu apibrėžtos srities tyrimo darbus (**Įstatymo 2 str. 1 d.**); Centro uždaviniai – istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas, okupacinių režimų 1939–1990 m. vykdyto Lietuvos gyventojų fizinio bei dvasinio genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimas, laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimas, okupacijos padarinių teisinio įvertinimo inicijavimas. Centras taip pat tiria 1920–1939 m. Vilniaus krašte okupacinio režimo vykdytą politiką bei pasipriešinimo jai procesus, SSRS vykdytą agresiją ir jos padarinius atkūrus Lietuvos nepriklausomybę (**Įstatymo 4 str.**); Centras, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, **vykdo skirtingas funkcijas:** 1) apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimus; 2) laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimą; 3) laisvės kovotojų ir genocido aukų teisinio statuso pripažinimą ir jų rūpybą (Įstatymo 5 str. 1–3 d.). **Taigi, Centras yra valstybės įstaiga, vykdanči veiklą, tiek priskiriamą viešajam administravimui (laisvės kovotojų ir genocido aukų teisinio statuso pripažinimas ir jų rūpyba), tiek ir nepriskiriamą viešajam administravimui (pavyzdžiui, apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimas).**

31. **Aptartų teisės aktų nuostatų kontekste įvertinus pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimosi į Centrą turinį, jame nurodytų prašymų išraiškos formą bei pareiškėjo apeliaciniame skunde akcentuojamą šio prašymo tikslą („<...> nors pareiškėjo „Užklausa dėl Jono Noreikos nusikaltėlių veiklos“ ir surašyta klausiamąja forma bei išreiškia kritiką Centrai dėl šios institucijos veiklos, negali būti laikoma prašymu dėl informacijos suteikimo todėl, kad šio dokumento rezoliucinėje dalyje yra nedviprasmiškai prašoma pakeisti Centro parengtą dokumentą – „Istorinę išvadą dėl Jono Noreikos veiklos II pasaulinio karo metais“. <...>“), konstatuotina, kad 2018 m. birželio 15 d. pareiškėjo kreipimasis, kuris nėra susijęs su Centro veikla, priskiriama viešajam administravimui, nelaikytinas nei skundu, nei prašymu Viešojo administravimo įstatymo prasme, todėl reikalavimas dėl Centro 2018 m. liepos 18 d. rašto Nr. 14R-52, kuriuo atsakyta į pareiškėjo 2018 m. birželio 15 d. kreipimąsi, panaikinimo nenagrinėtinas teismų ABTĮ nustatyta tvarka, dėl ko ši bylos dalis nutraukiama (ABTĮ 103 str. 1 p.).**

32. Kadangi 2018 m. birželio 15 d. pareiškėjo kreipimasis nėra susijęs su Centro veikla, priskiriama viešajam administravimui, pareiškėjo skunde teismui formuluotas reikalavimas įpareigoti Centrą atlikti administracinę procedūrą pagal pareiškėjo pateiktą 2018 m. birželio 15 d. užklausą ir jos prieduose esančius dokumentus – atlikti tyrimą, pakeisti istorinę išvadą dėl Jono Noreikos veiklos, o pakeistą išvadą paviėšinti interneto svetainėje www.genocid.lt – yra netenkintinas, dėl ko iš esmės atmetas pagrįstai.

33. **Pažymėtina, kad administracinės bylos proceso šalių procesiniuose dokumentuose nurodytų argumentų dėl dokumentuose, kuriuose nurodomi apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimo rezultatai, bei susirašinėjimo dėl jų galimo keitimo pagrindumas nėra teisiškai reikšmingas nagrinėjamos bylos kontekste, todėl pirmosios instancijos motyvai šiais aspektais (dėl Centro vertinimų išsamumo atsakant į 2018 m.**

birželio 15 d. pareiškėjo kreipimasi, Centro 2018 m. liepos 18 d. rašto atitikimo teisės aktų reikalavimams) yra pertekliniai ir šalintini.

34. Atsakovas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras prašo teismo priteisti iš pareiškėjo 950 Eur bylinėjimosi išlaidų už atsiliepiamo į apeliacinį skundą parengimą. Patirtas išlaidas patvirtina pridėti dokumentai.

35. Remiantis ABTĮ 40 straipsnio 1 dalimi proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos proceso šalies savo išlaidų atlyginimą. Nors pareiškėjo apeliacinis skundas iš dalies tenkintas, nagrinėjamu atveju galutinis procesinis sprendimas nagrinėjant šią bylą iš esmės yra priimamas atsakovo naudai. Todėl atsakovas turi teisę į teismo išlaidų atlyginimą.

36. ABTĮ 40 straipsnio 5 dalyje nustatyta, jog atstovavimo išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas Civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. CPK 98 straipsnio 2 dalis numato, kad šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą (2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 1R-77 redakcija) 8.11 punktą maksimali priteistina suma už atsiliepiamą į apeliacinį skundą yra 1 261,39 Eur ($1,3 \times 970,3$ Eur). Atsakovo prašoma priteisti suma (950 Eur) neviršija rekomenduojamų maksimalių dydžių. Teisėjų kolegijos vertinimu, ši suma yra pagrįsta ir priteistina atsakovui iš pareiškėjo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 40 straipsnio 5 dalimi, 144 straipsnio 1 dalies 3 ir 5 punktais, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo Grantu Arthuro Gochino (Grant Arthur Gochin) apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. kovo 27 d. sprendimą pakeisti.

Nutraukti administracinės bylos dalį pagal pareiškėjo Grantu Arthuro Gochino (Grant Arthur Gochin) skundą atsakovui Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui dėl 2018 m. liepos 18 d. rašto Nr. 14R-52 „Dėl informacijos pateikimo“ panaikinimo.

Kitą Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. kovo 27 d. sprendimo dalį palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovui Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui iš pareiškėjo Grantu Arthuro Gochino (Grant Arthur Gochin) 950 Eur (devyni šimtai penkiasdešimt eurų) bylinėjimosi išlaidas, patirtas apeliacinės instancijos teisme.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Audrius Bakaveckas

Arūnas Dirvonas

Milda Vainienė

